

Ντάνιελ Γκρος

«Αντί να ασχολείται η κυβέρνηση με τις συντάξεις θα πρέπει να επικεντρωθεί στην οικονομική ανάπτυξη και την προσέλκυση επενδύσεων»

ώστε οι έλεγχοι και η έκθεση, που θα καταρτίσουν οι θεσμοί και θα δημοσιοποιηθεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Νοεμβρίου, να δίνουν θετικό σήμα στις αγορές ότι η Ελλάδα βρίσκεται στον δρόμο των μεταρρυθμίσεων.

Το εξωτερικό περιβάλλον με τους κινδύνους που εγκυμονούν οι εξελίξεις στις γειτονικές μας χώρες - Τουρκία, Ιταλία - αλλά και στις αναδυόμενες αγορές με ηχηρότερο παράδειγμα την Αργεντινή δεν διευκολύνουν τις εξελίξεις. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του γάλλου οικονομολόγου Ζαν Πολ Φιτουσί στα «ΝΕΑ» ότι «το διεθνές κλίμα, όπως διαμορφώνεται σήμερα, δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που είχαμε ότι θα συνέβαλλε θετικά στην ενίσχυση της ελληνικής οικονομίας και θα βοηθούσε την Ελλάδα στον δρόμο εκτός των Μνημονίων». Ο γάλλος καθηγητής της φημισμένης Sciences Po Paris, παρότι θεωρεί ότι η Ελλάδα χρειάζεται μέτρα κοινωνικής πολιτικής, εκτιμά ότι «η χώρα έχει μπροστά της έναν δύσκολο δρόμο».

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

ΤΟΥ OLIVIER DELORME

Το τέλος του εφιάλτη είναι ακόμα μακριά

Η τραγική απάτη του ευρώ ήταν να κάνει τους λαούς να πιστεύουν ότι δημιουργήθηκε ένα ευρωπαϊκό νόμισμα για να δώσει σε όλους περισσότερη σταθερότητα, θέσεις εργασίας και ευημερία, ωστόσο το ευρώ είναι πολύ περισσότερο από ένα νόμισμα. Είναι ένας τρόπος διακυβέρνησης που στερεί τους λαούς ενός βασικού οργάνου ελέγχου του πεπρωμένου τους: τη νομισματική κυριαρχία. Και λόγω των συνθηκών της διαπραγμάτευσης της Συνθήκης του Μάαστριχ (ιδίως καταστροφικής από τη γαλλική πλευρά), αυτός ο τρόπος διακυβέρνησης είναι ουσιαστικά γερμανικός, βασισμένος στον ορντο-φιλελευθερισμό (ordolibéralisme), μια ιδεολογία που κληρονομείται από την ιστορία και τις παθολογίες της Γερμανίας και χαρακτηρίζεται από την αψηφισιά των δημοκρατικών δυνάμεων, από την αξίωση αποκλεισμού της οικονομίας κατά τις πολιτικές διαβουλεύσεις και από τη θέσπιση ιερών κανόνων που ορίζουν μια οικονομική τάξη ανώτερη από το Σύνταγμα.

Ως εκ τούτου, καταλαβαίνουμε καλύτερα την προειδοποίηση του Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ (28 Ιανουαρίου 2015) στην ελληνική κοινοβουλευτική πλειοψηφία που είχε μόλις εκλεγεί: «Δεν μπορεί να υπάρξει δημοκρατική επιλογή, η οποία να αντιτίθεται στις ευρωπαϊκές συνθήκες», την αθόρυβη παραβίαση από την ΕΕ των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος του επόμενου καλοκαιριού ή το μέτωπο της άρνησης που πρόβαλε η Ευρωομάδα στον υπουργό Βαρουφάκη. Εκείνος παρουσίασε πραγματιστικές, και μάλιστα μέτριες και ανεπαρκείς προτάσεις, για τις οποίες δεν ήταν δυνατή η πρόσβαση στην Ευρωομάδα, δεδομένου ότι η θέση της είναι ιδεολογική: λίγη σημασία έχει το οικονομικό τίμημα, το πλήγμα στη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δράματα και οι θάνατοι, από τη στιγμή που οι κανόνες τηρούνται. Στην ΕΕ, όπως προηγουμένως στην ΕΣΣΔ, η αποτυχία δεν μπορεί να προέλθει από την παραφροσύνη των κανόνων ή να προκληθεί η αμφισβήτησή τους, δεν μπορεί παρά να είναι μόνο αποτέλεσμα ανεπαρκούς εφαρμογής τους και να δικαιολογείται η αυστηρότητά τους.

Για την Ελλάδα, όμως, όπως και για όλες τις χώρες των οποίων η οικονομία δεν έχει βασικά στοιχεία παρόμοια με εκείνα της γερμανικής, οι κανόνες αυτοί σημαίνουν ασφυξία. Γιατί εάν η γερμανική οικονομία, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της, δεν είναι πολύ ευαίσθητη στη συναλλαγματική ισοτιμία αφού δίνει καθοριστικό βάρος στη διαμόρφωσή της, ένα ισχυρό ευρώ είναι αντίθετα καταστρεπτικό για τη Γαλλία, την Ιταλία και πολλές άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης πρωτίστως της Ελλάδας, αφού η τελευταία δεν σταθμίζει τίποτα στον καθορισμό αυτής της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Προκειμένου να γίνει επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της ιταλικής, της γαλλικής κ.λπ. θα χρειαζόταν μια υποτίμηση προσαρμόζοντας την αξία του νομίσματός τους στις δομές τους, τα δυνατά τους σημεία και τις αδυναμίες τους.

Το ευρώ, απαγορεύοντας κάτι τέτοιο, καταδικάζει τα

κράτη αυτά σε συνθήκες προσαρμογής οι οποίες συνεπάγονται ατελείωτη μείωση των μισθών, των συντάξεων, των κοινωνικών παροχών και επιβολή νέων φόρων και περικοπών. Η έξοδος από τα Μνημόνια (προσωρινή ή όχι) δεν αλλάζει τίποτα, οι δρακόντειοι νόμοι του ευρώ και οι αγορές, που είναι οι κηδεμόνες τους, θα συνεχίσουν να τους επιβάλλουν. «Η υπακοή στις αγορές θα ανταμειφθεί, η ανυπακοή θα τιμωρηθεί», έγραφε ένας από τους ιδρυτές του ορντο-φιλελευθερισμού, ο Wilhelm Röcke, σε ένα βιβλίο του το 1942 με τίτλο «Η Κοινωνική Κρίση του Παρόντος».

Από τη στιγμή που το ελληνικό χρέος παραμένει μη βιώσιμο, που η μικρή μείωση της ανεργίας επιτεύχθηκε μόνο με την αποχώρηση του πιο δυναμικού τμήματος του πληθυσμού, του οποίου η εκπαίδευση πληρώθηκε από τον έλληνα φορολογούμενο, αλλά θα δημιουργήσει προστιθέμενη αξία αλλού, που η μαζική πτώχευση εμποδίζει την επανέναρξη της εγχώριας καταπόνησης, η οποία αποτελεί την κύρια κινητήρια δύναμη των ανεπτυγμένων οικονομιών, και που η ανάπτυξη του 2017 έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας «ανάκαμψης της νεκράς γάτας», υπάρχει προσωρινή και μηχανική αποζημίωση προκαλούμενη από μια υπερβολική πτώση.

Στην πραγματικότητα, με ισχυρή δυσλειτουργία, το ευρώ δεν παύει να εμπλουτίζει τα πλουσιότερα κράτη της ευρωζώνης και να υποβαθμίζει τα υπόλοιπα. Για την Ελλάδα, η έξοδος από αυτό το 2015 θα ήταν πιο δύσκολη από ό,τι το 2010 ή το 2012, και αύριο θα είναι δυσκολότερη από ό,τι το 2015 ή σήμερα, επειδή το ευρώ εξακολουθεί να καταστρέφει το παραγωγικό και ανθρώπινο δυναμικό της χώρας, επειδή συνεχίζει να δικαιολογεί τη λεηλασία της ιδιωτικής και δημόσιας κληρονομιάς, να δημιουργεί πολιτική καχυποψία.

Το ευρώ όμως είναι μια υποδούλωση και η υποδούλωση δεν μεταρρυθμίζεται (η Γερμανία που επωφελείται από αυτό δεν θα δεχθεί ποτέ κάτι τέτοιο): ή βγαίνουμε από αυτό ή πεθαίνουμε.

Ο Olivier Delorme είναι ιστορικός και δοκιμογράφος, συγγραφέας του «Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια, από τον πέμπτο αιώνα μέχρι σήμερα», τρεις τόμοι, Εκδ. Folio Histoire, Gallimard, 2013 και «30 καλοί λόγοι για έξοδο από την Ευρώπη», εκδ. H&O, 2016

Το ευρώ καταδικάζει τα κράτη σε συνθήκες προσαρμογής οι οποίες συνεπάγονται ατελείωτη μείωση των μισθών, των συντάξεων, των κοινωνικών παροχών και επιβολή νέων φόρων και περικοπών